

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano — Rokopisi se ne vračajo — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 v za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primeren popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krone, za četrto leta 2 kroni; ista naj se pošilja Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Josip Kosem pred celjsko poroto.

24. t. m. se je vršila porotna obravnava zoper Josipa Kosema, bivšega tajnika okrajnega zastopa. Isti ima 40 let, je oženjen, oče dveh otrok in hišni posestnik v Gaberji. Iz obtožnice je posneti, da je on 1. pri vzdignjenju okrajnih doklad od leta 1892 do 1903 v celem poneveril 35.800 K in za sebe uporabil; 2. da je s ponarejanjem bon-ov s podpisom dr. Serneca brez vednosti slednjega vzdignil pri posojilnici v Celju v celem znesek po 5450 K in istega za sebe uporabil; 3. da je, ne da bi bil k temu upravičen ali pooblaščen v poslednjih letih vzdignil pri občinskih predstojnikih v Vojniku, Frankolovem, Škofjivasi in Dobrni in pri poedinih zasebnikih za galico brez vednosti okrajnega načelnika kupninske deleže v celem po 1530 K in jih je za sebe uporabil.

Celotna škoda znaša 42.780 K. Od tega je poplačano po posojilu, katerega je vzdignil na svojo hišno polovico in po zaračunu ostanka plače znesek po 17.581 K 07 v, tako da je okraj oškodovan za znesek po 25.198 K 93 v, s katerim zneskom se pridruži okrajni zastop kazenskemu postopanju. Josip Kosem prizna svoja poneverjenja. Dejanski položaj se pokaže iz pričevanja zapriseženega, kot priče zaslišanega okrajnega načelnika dr. Josipa Serneca.

Isti izpove, da je že začetkom uradnega poslovanja kot načelnik blagajno sam vodil, sam izplačeval vsakega zalagatelja in opravičenega prejemnika po preskušnji njegovih računov ali po reviziji po cestnih komisarijih preskušanih računov sam v lastne roke, tako da pri izdatkih ni mogla nastati nobena diferenca, ker je vodil kot načelnik posebno ročno blagajnično knjigo o prejemkih in izdatkih, denarje okrajnega zastopa posebej hranjeval in blagajno vsak teden po večkrat skontroiral in je molče, ne da bi o tem

komu kaj pravil, če so se pojavili primanjkljaji od 5—20 gld iste pokrili iz lastnega. Prebitkov ni bilo, ker se stranka takoj oglasi, ako je zmota v njeno škodo, kar pa v nasprotnem slučaju ne stori. Vse pobotnice od l. 1890 so se ob priliki kazenske preiskave revidirale in se ni konštatal niti najmanjši primanjkljaj.

Kosem pa je uporabil k poneverjenju okolščino, da je on hodil vzdigovat doklade za okraj.

Maja 1903, ko so se množile nemarnosti Josipa Kosema, mu je priča odpovedal službo na tri mesece, pa že 4. junija 1903 je Kosem popolnoma izostal; nekoliko dni pozneje je našel priča pri pregledovanju spisov na pisalni mizi Kosema in v njegovi miznici od njega (načelnika) podpisano pobotnico dd. 3. junija 1903 o dokladah po 6020 K 87 v, kar ga je jako presenetilo, ker s to pobotnico bi moral Kosem istega dne vzdigniti doklade po 6020 K 87 v in je omenjeno tudi v resnici prinesel. Duplikata priča ni izdal, radi česar ni mogel razumeti, kako je mogla biti pobotnica doma, ki bi morala biti na davkariji.

Priča je šel z aktom, v katerem se je nahajala pobotnica, k c. kr. glavni davkariji Celje in je zahteval od c. kr. naddavkarja, da mu predloži ono pobotnico, na podlagi katere vzdignil Kosem dne 3. junija 1903 doklade, in pri tej priliki se mu je pokazala pobotnica enakega datuma, na kateri je bilo ime dr. Serneca očitno ponarejeno. Na tej pobotnici sta bila podpisana okrajnih odbornikov dr. Dečkota in dr. Hrašovca očitno pristna in se pobotnica ni glasila na 6020 K 87 v, temveč na 7020 K 87 v in ker je Kosem načelniku oddal samo 6020 K 87 v, je bilo poneverjenje 1000 K takoj ustanovljeno.

Priča je šel potem z aktom k podnačelniku, je njemu dopovedal slučaj, pri njem zatem revidiral prineseni akt in našel, da se je nahajal v njem tudi dopis c. kr. davkarije na okrajni odbor, s katerim se je naznanila številka dokladnega zneska, ki bi se naj pobotala, dvojno in sicer pristen dopis od c. kr. glavnega davkarja in kontrolorja podpisan glaseč se na 7020 K 87 v

in ponarejen s posnetima podpisoma obeh davkarskih funkcionarjev, glaseč se na 6020 K 87 v.

Očitno je Kosem, kateremu se je dopis dostavil, načelniku izpodmaknil pristni dopis, ponarejenega pa njemu (priči) predložil kot pristnega obenem s pobotnico od Kosema sestavljeno po (020 K 87 v; slednjo je on (priča) podpisal, Kosem pa je zatem to pobotnico odstranil in naredil novo po 7020 K 87 v, na njo ponaredil podpis načelnika si pridobil pristne podpise obeh okrajnih odbornikov in na podlagi te pobotnice za tisoč kron več vzdignil, kakor se je glasila od dr. Serneca podpisana pristna pobotnica in poneveril teh 1000 K.

Pri nadaljnem pregledovanju akta je priča našel tudi plačilne pole od c. kr. davkarije za l. 1903.

Na tej plačilni poli se vpisujejo mesec za mesecem od c. kr. davkarije dokladni zneski, zneski za šolski zaklad, katere je odšteti, in zatem ostali znesek na dokladah v eni vrsti in se opremlja vsak mesec vpis po strani s podpisom davkarja in kontrolorja. Ta plačilna pola je ležala v aktu dvojno, seveda ena pristna in ena ponarejena. Na ponarejeni je priča takoj zapazil, da je bil vpisan dokladni znesek po 6020 K 87 v, dočim je bil vpisan na pristni z zneskom po 7020 K 87 v in se je Kosem očitno posluževal pri vzdiganju denarja vedno pristne plačilne pole in pri predložitvi dr. Sernecu pa ponarejene.

Ko sta potem dr. Sernec in dr. Dečko takoj primerjala obe plačilni poli točko za točko, našla sta še pri treh točkah podobne difference med vzdignjenim in okrajnemu zastopu izročnim denarjem in sicer skupaj po 3800 K.

Takoj zapričeta nadaljna preiskavanja med listi, ležečimi v miznici odkrili so dvojne plačilne pole za leto 1902. Primerjanje za to leto dalo je diferenco na škodo okraju v znesku po 4300 K, torej poneverjenje 8100 K v teh dveh letih, pri čemer priča pripomni, da je l. 1902 od konca aprila do konca decembra 1902 radi bolezni

LISTEK.

Rdeča roža.

Ruski spisal V. Garšin.

I

„V imenu Njegovega Veličanstva, mogočnega gospodarja Petra I, vam naznanjam, da bodem to blaznico pregledal!“

Te besede so bile glasne, ostro zveneče.

Pisar blaznice, ki je vpisoval bolnike v veliko raztrgano knjigo, se ni mogel smeja vzdrižati. Toda dva mlada moža, ki sta bolnika pripeljala, se nista smejala; držala sta se komaj na nogah, ker sta prebila osemindeset ur brez spanja, vedno sama z blaznikom, ki sta ga šele z železnice pripeljala. Na predzadnji postaji je začel blaznik slučajno bolj besneti; dobila sta nekje prisilni jopič, ki sta ga bolniku oblekla. Tako sta ga pripeljala v mesto in ga oddala v blaznici.

Bil je strašen. Nad sukno, ki jo je že med besnenjem na kosce raztrgal, je imel kurtko iz močnega platna; dolgi rokavi so tiščali navzkriž njegove roke na prsih in so bili na hrbtu zave-

zani. Vnete, široko odprte oči (že deset dni ni spal) so žarele v nepremičnem, mrzličnem žaru; njegovi zmršeni lasje so mu padali kakor griva na čelo; hodil je z naglimi, težkimi koraki iz enega kota pisarne v drugega, opazoval radovedno stare omare s papirji in stole prevlečene s platnom in le redko je pogledal svoja spremeljevalca

„Peljita ga v oddelek. Resno!“

„Vem, vem. Bil sem že lani tu pri vas. Pregledujemo blaznico. Vse vem, in težko me je ukaniti.“ je govoril bolnik.

Obrnil se je k vratom. Paznik jih je odprl pred njim; z naglimi, težkimi in gotovimi koraki, z glavo po koncu, je šel iz pisarne in skoro leteč je šel na desno v oddelek za blazne. Spremljevalca sta ga komaj dohajala.

„Odprita! Jaz ne morem. Saj ste mi roke zvezali!“

Vratar je odprl vrata in došleci so stopili v blaznico.

Bilo je veliko, kamenito poslopje. Dve veliki dvorani, jedilnica in navadno bivališče mirnih bolnikov, širok hodnik s steklenimi vrati, ki so peljala v vrt, in dvajset pripravljenih celic, kjer so bolniki stanovali, je bilo v prvem nadstropju;

tu ste bili tudi dve temni sobi, ena z žimnicami, v katero so devali besneče, in velika, temna, obokana kopalnica.

V drugem nadstropju so bile žene. Vrišč, zmešan s tulenjem in žalovanjem, se je slišal od tam. Blaznica je bila pripravljena za osemdeset bolnikov, toda ker je bila za več okrožij, jih je bilo okoli tristo notri. V malih celicah za blaznike je stalo štiri do pet postelj. Po zimi, kadar bolniki niso mogli v vrt in so bila vsa okna z železnimi mrežami zaprta, je bilo v blaznici neznosno soparno.

Peljali so novega bolnika v celico, kjer je bila kad za kopanje. Bila je to velika, obokana soba, s polzkim, kamenitim tlakom, razsvetljena samo skozi okno v kotu, stene in strop so bile prevlečene z oljnato barvo; v tleh ste bili dve z vodo napolnjeni jami. Velika bakrena peč s kotlom za vodo greti je bila v kotu pri oknu. Vse je imelo za zmešano glavo temen in neprijeten značaj.

Ko so pripeljali bolnika v to strašno sobo, da bi ga skopali, in mu po zdravnikovem načinu veliko špansko muho na tilnik nastavili, se je ta zbal in razsrdil. Čudne misli, ena hujša od druge, so mu rojile po glavi.

prenesel vse upravljanje z blagajno in druga opravila okrajnega odbora na podnačelnika, gosp. dr. Dečkota, da je Kosem poneveril l. 1902 istotako pri dr. Dečku, s tem da je večinoma aviso davkarije odtegnil, ponaredil in si dal na podlagi ponarejenega aviza na pobotnici podpisati od podnačelnika nižji znesek, katero je potem odstranil, in predložil višjo pobotnico s krivim podpisom dr. Dečka in deloma s pristnima podpisoma obeh drugih okrajnih odbornikov izplačanju in poneveril z ostalo denarje.

Potem se je pristopilo k reviziji in obratunu pri posojilnici. Priča je, ako je proti koncu meseca zmanjkalo denarja v okrajni blagajni, večkrat izdajal bon na lastno ime in s tem je Kosem vzdigal pri posojilnici denarja proti osebnemu jamstvu in je isto večinoma po l. zopet poplačal. Dr. Dečko je storil l. 1902 isto. Kosem pa je porabil to okolnost v to, da si je sam za hrptom okrajnega načelnika sestavljal bone, na njih ponarejal podpis dr. Serneca in s temi popačenimi listinami poneveril razne zneske pri posojilnici in sicer v celem, kakor se je to pokazalo po primerjanju ročne blagajniške knjige okrajnega zastopa s kontom posojilnice za znesek po 5450 K.

(Dalje prih.)

Meščanske šole za Slovence

so zahtevali slovenski deželni poslanci v štajarskem deželnem zboru, poprej že za št. Jurij ob južni železnici, letos za Sevnico in Žalec. Zoper slovensko meščansko šolo v Sevnici oglašil se je znani dopisovalec graških in drugih, Slovincem sovražnih časopisov. Pravi, da taka šola v Sevnici ni potrebna, ker ljudstvo tam vedno bolj siromašno postaja, za meščanske šole pa da je treba imovitega prebivalstva.

S tem se je dopisnik, katerega ni daleč od sevniške šole iskati, in nemško časopisje vnovič izkazalo, da ve ali se dela, ker gre za slovensko učilišče, kakor da bi ne vedel, kaj je namen meščanski šoli. Meščanska šola, vendar samo neka dopolnitev ljudske šole in posebno v vsakem trgu lahko uspeva meščanska šola, ker tam so navadno štiri- ali vsaj trirazredne ljudske šole. V te hoditi morajo otroci navadno osem let in ako so 5 let v ljudski šoli, imajo še tri leta za meščansko šolo.

In hodijo v meščanske šole res samo otroci imovitih starišev? Ne! Učenci teh šol so večinoma sinovi in hčere obrtnikov, trgovcev in nižjih uradnikov, ki se hočejo bolje kakor v ljudski šoli pripraviti za poklic obrtniški in trgovski, oziroma pridobiti si boljše podlago za trgovske strokovne ali obrtniške šole, kakor jo podajajo ljudske šole. Ravno ubožnemu prebivalstvu morala bi se dati prilika, da si pripravi zadostnega duševnega orožja za boj za životne potrebe. Bogati ljudje imajo dosti sredstev, izučiti svoje otroke po svojih namenih, siromaku pa je treba pomagati, da

doma, brez posebnih stroškov izобрази svoje otroke, da bodo mogli vztrajati v boju za obstanek, naj se izselijo v tuje kraje in dežele ali pa iščejo kruha na rodni zemlji.

Za izobrazbo našega naroda po zahtevah sedanjega žitja in bitja storilo se je dosedaj mnogo premalo. Cela Kranjska dežela ima samo krško meščansko šolo. Drugi narodi so nas Slovence prehiteli, tujci se selijo k nam in izerpavajo v svoj dobiček bogate, nam skrite zaklade naše domovine. Mi nismo dosti bogati, da bi pošiljali potrebno število svojih sinov v tuje kraje učiti se, kako se služi denar na mnog, nam neznan način. Zato moramo zahtevati šol doma! V rojstnem kraju naj razlagajo učitelji mladini, kako se izkorišča gruda, prst, kamen in ruda, kaj zamore vodna moč, kako se trži, kako se vodijo knjige trgovske in obrtniške, kako se ustreza po širnem svetu vsakodnevnim potrebam pri jedi, pijači, obleki, stanovanju in pohištvu.

Kdor je prijatelj ljudstva, mora ga ravno učiti, da zna več, ko „gnoj voziti in krompir kopati“, kar je sevnškemu častilcu na Laškem po umu med bike postavljenega poslanca Pommerja — za Slovence dovolj!

Povoljni uspehi prvostopnega poduka dajo pa se doseči samo z materinim učnim jezikom.

Naj hvalijo „cvet“ nemških šol med Slovence, sevnških, celjskih, ptujskih! Poglejte pa učne uspehe slovenskih otrok na takih nemških šolah! Otroci, ki se ne učijo v ljudskih šolah v materinem jeziku, ne znajo ne pol tega, kakor slovenski učenci slovenskih šol. Slovenski otroci, ki prihajajo iz nemških šol, ostajajo duševni siromaki nasproti vrstnikom v šolah z materinim podukom. To je in ostane res, naj tudi se na glavo stavi sevnški slavitelj nemške šole In oni kmetiči ki je baje letos svojega sina dal v ptujsko nemško šolo in rekel, da bi dal 100 gl., ako bi znal nemško, dobil bode sina iz šole — samo na pol podučenega.

Nemško govoriti („golčati“) bode sin menda znal; to pa za potrebo znajo tudi učenci, ki pridejo iz slovenskih šol, druge reči pa vedo mnogo bolje ko slovenski učenci nemških šol.

In prijatelj „Štajerca“ in nemških šol, ne vidite vsak dan, koliko plačujejo Nemci za si nove, katerim hočejo dobiti kruh med Slovenci? Tu gre mnogo več takih stotakov, kakor je enega hotel dati oni ptujski kmet za nemški jezik! Koliko jih je, ki bi tisočake dali, da bi znali slovensko in Slovincem med Slovenci vzeli kruh!

Nemci naj že nehajo s svojo skrbjo za Slovence. Mi vemo, prav dobro, kake šole potrebujemo! In da nam nasprotujete, to kaže, da smo pravo zadeli, ker vi ste naši smrtni sovražniki.

Nemci nam ne privoščijo slovenskih šol, očitajo nam pa, da naš jezik ni dosti razvit za višje šole. Ta prerok je popolnoma prazen. Ko so na Hrvatskem v srednjih šolah začeli učiti

hrvatsko, bila je hrvaščina proti današnji slovenščini dete, in ko so odprli hrvatsko vseučilišče pred dobrimi tridesetimi leti, hrvatski jezik tudi še ni bil na tej stopnji, kakor je danes slovenščina. Samo da je Slovenci sami ne smemo pačiti.

In nemščina, kako dolgo pa je vednostni pismeni in učni jezik vseh strok? Kakih 50 let še le!

Slovenski jezik je pripraven za učni jezik na vseh stopnjah.

Dajte nam zahtevane šole, ne nalagajte nam samo bremen, pustite nas, da si vredimo svoj dom po svoje!

Celjske in štajarske novice.

(Poroka) Jutri ob pol 12. uri slavita svojo poroko g. Matija Murko, znani slavist in pisatelj, redni profesor c. kr. vseučilišča v Gradcu, in gospodična Jela Sernčeva, hčerka g. dr. Josipa Serneca, odvetnika v Celju. Poroka se vrši v mestni župni cerkvi sv. Daniela v Celju. Tudi uredništvo „Domovine“ se pridružuje častitkam, katere poročencema prinaša vse narodno občinstvo, ter srčno častita.

(Bivši tajnik okrajnega zastopa, Josip Kosem, obsojen.) V torek je torej stal Kosem pred celjskimi porotniki. O celi zadevi poročamo na drugem mestu zato naj tukaj priobčimo obsodbo. Kosem je priznal vse do zadnje pičice. Porotnikom so se predložila štiri vprašanja, prvi dve tičočii se poneverjenja, tretje ponarejanja uradnih listin in četrto goljufije z „boni“ v celjski posojilnici. Prvi dve so porotniki enoglasno potrdili, tretje in četrto so pa potrdili z devetimi glasovi. Sodišče je nato obsodilo Kosma na pet let ječe, poostrene vsak mesec z enim postom, povrnitev nepokrite poneverjene svote v znesku 25 198 K 93 v, in pokritje sodnih stroškov.

(Sodna dvorana in nemškonacijonalna politika.) Sodna dvorana bi po svojem vzvišenem pomenu morala biti sveta. Nemškonacijonalna politika bi se tja ne smela vlačiti, tudi celjskim nemškim smrkolinom bi se tam ne smelo potuhe dajati, niti c. kr. državni pravdnik bi tam ne smel igrati vloge nemškonacijonalnega navdušenca. Dr. Kočevar se je zadnji torek pri porotni obravnavi zoper Kosma popolnoma v politiko vtikal. Zagovornik g. dr. Tavčar ga je za to moral javno opozoriti, da politika ne spada v sveetišče sodne dvorane. Dr. Kočevar pa se še oprostil ni, ampak je to zaslužno klofuto potrpežljivo prenesel. Brez politike ti gospodiči ne morejo živeti.

(Celjsko porotno sodišče) je obsodilo v ponedeljek 31letnega Avgusta Koruna v 8 letno ječo, ker je kradel po navadi po trboveljski okolici. Nadaje je stal pred porotniki 27letni pekovski pomočnik Karol Plesnik, ki je v celjski okolici izvršil štiri prav drzne rope. Obsojen je bil v 12letno ječo.

„Kaj je to? Mučilnica? Skrivni sod, kjer mi hočejo sovražniki konec storiti? Ali celo pekel?“

Slekli so ga v kljub obupni obrambi. Z močjo, ki jo je blaznost še podvojila, se je iztrgal nekaterim paznikom, da so na tla popadali; končno so ga prijeli štirje, mu zvezali roke in noge in ga dali v vodo.

Zdela se mu je vroča, in v svoji zmešani glavi je mislil na muko z vrelo vodo in žarečim železom. Vodo požirajoč in z rokami srdito okolu sebe bijoč, je govoril skoro brez sape besede, ki niso bile v nobeni zvezi, in katerih si človek ne more misliti, ki jih ni sam slišal. Med tem pa moltipice in kletvice.

Pazniki so ga še držali, čeravno se je pomiril. Topla voda in ledeni obkladki na glavi so učinkovali. Ko so ga skoraj brezčutnega iz vode potegnili, ga na mizo položili in mu muho na stavili, se mu je vrnil ostanek meči in misli.

„Zakaj? Zakaj?“ je kričal. „Jaz nisem hotel nikomur nič hudega storiti. Zakaj me morite? O-o-o! o Bog! O vi, ki so vas pred menoj mučili! K vam kličem, rešite me!“

Žgoč dotikljaj na tilniku ga je prisilil, obupno se viti. Služabniki ga niso mogli vkrotiti in niso vedeli, kaj bi storili.

„Ne pomaga nič,“ je rekel paznik. „Moramo odstraniti.“

Te besede so napolnile bolnika s strahom.

„Odstraniti? — — Kaj? Koga? Mene?“ si je mislil in v smrtnem strahu je zatisnil oči. Paznik je prijel oba konca debele otirače in jo potegnil hitro in močno po tilniku, da je muho odtrgal in z njo gornjo plast kože, puščajoč rdečo sled. Bolečina pri tej operaciji, ki bi bila tudi za zdravega človeka neznosna, je bila bolniku konec vsega. Vzdignil se je obupno, se iztrgal paznikom in padel je na kamenita tla. Hotel je kričati, toda ni mogel. Položili so ga na ležišče nezavestnega, kjer ga je objel globok, dolg spanec.

II.

Po noči je prišel k zavesti. Vse je bilo tiho; iz sosednje sobe se je slišalo dihanje spečih bolnikov. Nekje daleč si je govoril enoglasen, čuden glas; bil je bolnik, ki so ga dali za to noč v temno celico; in gori v ženskem oddelku je pel hripav, visok glas divjo pesem. Bolnik je poslušal te glasove. Čutil se je trudnega in razbitega v vseh udih, vrat ga je močno bolel.

„Kje sem? Sem-li jaz to?“ mu je rojilo po glavi.

In naenkrat se je spomnil nenavadno jasno zadnjih mesecev, svojega življenja; spomnil se je, da je bolan, in česa mu manjka. Spomnil se je cele vrste blaznih misli, besed in dejanj, ki so njegovo bitje pretresle.

„Toda to je minilo, hvala Bogu,“ si je mislil in zopet zaspal.

Omreženo okno je bilo na dvorišče med velikim poslopjem in zidom, na ta dvor ni šel nihče; rastlo je na njem divje grmovje, ki je v tem času krasno cvetelo. — —

Za grmovjem, ravno nasproti oknu je stal temen zid; visoki vrhovi dreves v vrtu, obsvetljeni od lune, so gledali prek zida. Na desni se je dvigala blaznica z razsvetljenimi, omrženimi okni; na levi — bela, od luninega svita bisščeča se stena mrtvašnice. Lunini žarki so padali skozi zamreženo okno v nizko sobo na tla in so razsvetljevali del ležišča in trudni blede obraz bolnikov; zdaj ni bilo ničesar več blaznega na njem. Bil je globoki, težki spanec utrujenega človeka, brez sanj, popolnoma nepremičen, skoraj brez dihanja. Za nekaj trenutkov se je zbudil k popolni zavesti kakor zdrav, da ostane v utraj zopet blazen.

(Dalje prih.)

(Žalec) V nedeljo se ne bode predstavljala iznova gledališka igra, kakor smo zadnjič poročali, pač pa v kratkem, kar pravočasno naznanimo.

(Posojilnica na Dobrni.) Ustanovila se je nova hranilnica in posojilnica, ki obsega v svojem delokrogu razen Dobrne tudi Novocerkev, Sv. Martin v Rožni dolini, Galčijo, Št. Janž in Sv. Jošt. V načelstvo so voljeni: načelnik gosp. Martin Jamnikar, posestnik na Gorici; njegov namestnik: č. g. Friderik Kukovič, župnik na Dobrni; nadalje gg. Jurij Rožnik, Janez Drgajner, Franc Pušnik, Franc Schreiner in Janez Vebar. Računski pregledovalec je č. g. dr. Lavoslav Gregorec, kanonik in dekan v Novicerkvi; njegov namestnik: g. Franc Jevnišek, župan na Dobrni. Nova posojilnica začne delovati 3. dec. t. l. Uradni dan je vsak četrtek.

(Dobrna pri Celju.) Korak za korakom napreduje narodna stvar na Dobrni. Vedno bolj in bolj se širi narodna zavest; v najzadnjo kočjo prodrlo je prepričanje, da mora biti Slovenec gospodar na slovenski zemlji. Nekdanji strah pred ostrimi pogledi kakega nemčurskega privandravca ali šnopsarja je izginil iz slovenskih src in s ponosom povdarja Dobrnčan, da je doma na slovenski Dobrni. Roko v roki s politično zrelostjo koraka pa na Dobrni tudi gospodarski napredek. Podučna in politična predavanja pripravljala so tla, seme, katero se je vsejalo, pognalo je krepko izpod zemlje in sad pokazal se je v ustanovitvi hranilnice in posojilnice na Dobrni. Ta je bila na Dobrni krvava potreba. Dal Bog, da bi slehern Dobrnčan razumel velikanski pomen takega denarnega zavoda! Ako bi sodili po dosedanjem navdušenju za novo narodno napravo na Dobrni, prerokovati moramo dobrnski posojilnici več obstanek. Ni se še našel med narodno mislečim prebivalstvom dobrnskimi človeki, ki bi obsojal posojilnico ali tudi le dvomil nad koristjo ali bodočnostjo slovenske posojilnice dobrnske. Vsak jo pozdravlja, vsak ji želi tisoč sreč, zato pa lahko upamo, da bo nova posojilnica mogočno podpirala narodni napredek na Dobrni in okolici. V svesti si je sicer velikanskega nasprotstva od gotove strani, a to je ne bo oviralo, ampak vžigalo ji bode pogum in vztrajnost, da ostane zvesta svoji lepi in blagi nalogi. Za danes nam ne preostaja druga, nego da vabimo Dobrno in okolico, naj se prav pridno poslužuje nove hranilnice in posojilnice in sicer v vsakem oziru, da ji tako pomore na noge, da bo zamogla svoj človekoljubni narodni namen izvrševati v popolnem obsegu.

(Iz Šmartna v Rožni dolini.) Dne 6. grudna tega leta priredi tukajšnje bralno in pevsko društvo ob priliki svojega občnega zbora ljudski shod, na katerem se bo razpravljalo o našem gospodarskem, političnem in narodnem položaju. Natančneje poročilo priobčimo prihodnjč.

(Vransko.) Častni diplom je slovesno izročil občinski odbor svojemu za narod in občinsko gospodarstvo velezasluznemu županu in častnemu občanu gospodu Šimonu Oset. Mnogo let naj Bog ohrani našega vrlega slavljenca kot boritelja za narod slovenski in pravice svojih občanov. Občinski odbor.

(Iz Trbovelj.) V nedeljo, dne 22. nov. t. l. ste zborovali moška in ženska podružnica sv. Cirila in Metoda ob mnogobrojni udeležbi trboveljskih hrastniških narodnih mož in žena. Predsednikom moške podružnice je bil izvoljen velečastiti gospod duhovni svetovalec Peter Erjavec in predsednici ženske podružnice velenarodna in občečislana gospa Anica Dimnikova. Nedeljsko zborovanje je pokazalo, kaj premore složno in skupno delovanje za blagor naroda. Napisiljeno veselje in navdušenost je sijala vsem udeležencem raz obraze. Nekaj moram pač omeniti, kar naj bode še v večjo vzpodbudo našim moškim Trboveljčanom. Trbovelje štejejo nad 10 tisoč prebivalcev, med katerimi je veliko število slovenskih trgovcev, gostilničarjev, posestnikov, uradnikov, učiteljev in 3 duhovniki (z Dolskimi 5). Pri tem lepem številu slovenskih mož vlada — prosim oproščenja — vendar precejšnja mlačnost v našem rodnom oziru. Ženska podružnica nadkriljuje moško v številu udov in seveda tudi v prispevkih za „Družbo sv. Cirila in Metoda“. To se je jasno videlo v nedeljo. Res je, da moška podružnica ni poslala nikake okrožnice v Hrastnik

in Dol. To pa je bila le pomota v naglici — katera se ne bode primerila več. Zato bi se vedno ljubi nam Hrastničanje ne smeli opirati na pozabljivost in radi tega bi tudi ne smeli izostajati. Sploh pa je naznanila zborovanje tudi „Domovina“ in vsakdo je radostno pozdravljen kot novi ud podružnice sv. Cirila in Metoda, ako se objavi. Torej, moške! na noge in glejte, da bodete vsaj z enakim korakom tekmovali z žensko podružnico v prid milega nam slovenskega naroda, kateremu tudi vi pomagajte olajšati njegove težnje. Anté.

(Brežice) V tukajšnjem mestu je pred nekim časom odprl trgovino germanski trgovski pomočnik gosp. Šver, kateremu je v najem dal dobro znan jajčji baron, paša breških nemčurjev in agitator „Štajerčev“ etc. Matheis. Izprevidel je, da mu je začela prestiti, ker ljulstvo postaja od dne do dne bolj izobraženo, ter se cigblje nemčurskih trgovin. Vsled tega odda en del Mateis novo pečenemu svojemu pomočniku nekaj drobnega blaga: kakor mila, kave, črev, črevljarskega popa itd. Ali sedaj pozor, dragi mi slov. kmetje v breški okolici. Pustite na cedilu Švera z njegovo ropotijo, kajti on trebi v nemški rog. Seveda daje oznanjevati po občinah in pri raznih župnijskih cerkvah, kako izvrstno blago ima. Ali ne dajte se zapeljati, blago se samo hvali, gre se za njega narodnost. Imamo slov. trgovce v tem mestu kakor: Varlec, Zevnik, Uršič in Lipaj ki ima trgovino v „Narodnem domu“.

(Slovenje bistriško učiteljsko društvo) je zborovalo dne 12. nov. 1903 v Slov. Bistrici. Po običajnem pozdravu g. predsednika, ki izrazi svoje veselje nad obilnim številom društvenikov in novim udom, g. Šerbak nadučitelj pri Sv. Martinu na Pohorju, odobril se je zapisnik zadnjega zborovanja. Nato nam je opisal g. Špan, poslanec našega društva, vtis, kojega je napravilo učiteljsko zborovanje v Lipnici na njegovo osebo. Podal nam je tudi jedro Veselyjevega predavanja o risanju G. I. Killerju se izreče enoglasna zapupnica z izkreno zahvalo za njegov trud pri neustrašenem delovanju za blagor štajarskega učiteljstva. Potem je predavala g. Ivica Kralj: kako je vzgajati šolsko mladino k zadovoljnosti v malem. Nato še opozori g. predsednik mlajše učitelje, ki so ravno prestali drugo skušnjo, na važnost društev „Selbsthilfe“ in jubilejska samopomoč, da je ravno sedaj najprimernejši čas k pristopu, ter sklene zborovanje s klicem: „Na svidenje v četrtek 7. januarja 1904“.

(Volitve v mariborski občinski zastop) Kakor se sliši, bodo volitve v III. razredu ovržene.

(Slovanska čitalnica v Mariboru) priredi v nedeljo, dne 29. novembra t. l. v „Narodnem domu“ komorni glasbeni večer. Spored: 1. van Beethoven: Kvartet v F. op. 18. 2. a) Novak V.: Ponočne vijolice, b) Fibich Zd.: Rože, poje s spremljevanjem glasovirja gosp. dr. Bela Stuhec 3. Schubert Fr.: Veliki kvintet op. 114. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Sedeži od 1. do 5. vrste po 1 K, sedeži ostalih vrst po 70 v, stojišča po 40 v, za dijake po 30 v.

(Slivnica pri Mariboru) Dne 15. in 22. t. m. je tukajšnja dekliška družba vprizorila lepo igro „Lutška pastirica“ v stari šoli, sedanji mežnariji. Obilno je bilo od domače in tudi sosednje župnije došlo poslušalcev, ki so z obilnim ploskanjem pripoznavali, kako izvrstno znajo slivniška dekleta tudi se na odtu vasti in v lepem, milem materinem jeziku uzorno svoja čutila izražati. Neutrudljivo so naši tamburaši svirali pri odmorih ter pokazali, da jim je tudi to godalo že prav ljubo in priročno. Da se pa Slivničanom take veselice že zdaj drugo leto uprizarjajo, gre na čast in zahvala g. kaplanu Kosarju. Žalibog nas ta č. gospod, ki je z mnogimi stroški, obilnim trudom ustanovil pri nas tamburaško in gledališko društvo, kmalu zapusti. Jako ganljivo se je v nedeljo po igri poslovila od tega velezasluznega č. g. voditelja deklica B. J. želeča mu posebno obilnega zdravja in blagoslova na novi župniji v Ž. čah. Daj, bog, da bi to pričeto narodno življenje pri nas ne zaspalo!

(Samomor) Minoli teden se je ustrelil na neki klopi blizu hiralnice v Ptuj Konrad Krajnc, trgovski pomočnik pri trgovcu Ulaga v Mariboru. Samomorilec je star 32 let in rojen pri

Sv. Trojici v Slov. goricah kot sin tamošnjega na d. učitelju. Revežu se je najbrž zmešalo. Prej je še pisal svojemu šefu v Maribor pismo, v katerem se je poslovil od njega in svojih tovarišev ter jih prosil, naj mu tega ne zamerijo.

Druge slovenske novice

(Skrajna narodna mlačnost) vlada, kakor nam poroča očividec, v starodavnem slovenskem mestu Kranju. Človek bi pričakoval, ko stopi na kranjska tla, da bo našel tamkaj ono pristno slovensko narodnost, s katero se Kranjci tako radi pobahajo, ali moti se, kdor misli, da je vse zlato, kar se sveti, in da je vse narodnost, kar si nadeva to ime. Slovincu, ki pride izza kranjske deželne meje v mesto Kranj, nemilo dirne oko visoko gori na hišah pribiti napis: „Počasi vozite — Langsam fahren“. Popolnoma novi dvojezični napisi so se napravili vsled sklepa občinskega sveta. Ali ni to škandal za slovensko mesto Kranj, v katerem našteješ Nemce(?) na prstih ene roke?! Sramota za odločilne kroge, da trpe kaj takega. Čemu ta dvojezičnost? Mar za poštenega slovenskega gorjanca, ki nima niti pojma, kaj pomeni ta „Langsam fahren“? Ali je morda ta „Langsam fahren“ namenjen onemu vozu, ki dovažja neke gotove vrste križce na prsi velezasluznih in veleželjnih starokopitnežev, ki pokroviteljsko zagovarjajo večinoma nemško uradovanje kranjskega občinskega urada? Mestu Kranju bi bilo treba ostre metle, ki naj bi pošteno pometla v občinskem zastopu in uradu.

(Roparski napad) Vinska trgovca Jernej in Fran Vrhovnik in Mengeša sta se dne 10. t. m. zvečer peljala s posestnikom Martinom Šavnikom iz P. šec v Brežice. Nakrat sta jih napadla dva neznana lopova z odprtimi nožmi in se hotela dvigniti na voz. Ker pa je eden vinskih trgovcev imel revolver, se je posrečilo napadalce pregnati. Stvar se je naznanila orožništvu v Brežicah in po vsestranskih poizvedbah se je posrečilo orožniškemu stražmeštru Mateju Pilipiču v Brežicah izslediti zločinca. Dognalo se je, da sta roparski napad izvršila Štefan Štefančič iz Hrvatske in Živič z Globokega. Orožništvo ju je prijelo in jih izročilo sodišču v Brežicah.

(Tržaško policijsko ravnateljstvo) je ova dilo delavska voditelja Pittonija in Olivo zaradi razžaljenja veličanstva, zakrivljenega na javnih shodih.

(Naš rojak odlikovan.) Na internacijalni razstavi zdravilišč na Dunaju je razstavil ravnatelj Varaždinskih toplic g. Gabrijel Kukovič razne predmete tega zdravilišča v taki izborni obliki, da se mu je priznalo najvišje odlikovanje. Prisodila se mu je častna diploma z veliko zlato kolajno in častnim znamenjem te razstave. To častno internacijalno priznanje je dokaz, da je zdravilna moč Varaždinskih toplic izvrstna in da moramo Zagrebškemu stolnemu kapitolu le častitati na izbornem vodstvu teh toplic.

(Pošt-ni Nemci o enakopravnosti.) „Vaterland“ obsoja v koroški zadevi stališče nemških nacionalcev kot nevzdržljivo: „Lemisch pravi, da je nemščina pismeni jezik Slovincem, in se zato ne sme slovenski razpravljati. V deželi pa je 100.000 Slovincem, nekateri razumejo nemški za silo, drugi nič. Kje je zakon, kje razum, kje pravica, da bi ti ne smeli biti zaslišani v njim razumljivim jeziku, in sicer tudi potem ne, če je sodnik Slovenec? Ta razpor bo zadobil resen značaj, prebivalstvo je ogorčeno, ne nad deželnim zborom, katerega večino že pozna, temveč nad poročili iz sodne dvorane. Delovanje deželnozborске večine ne sme s svojimi strujami prodreti v sodno dvorano; to mesto mora ostati nedosežno visoko nad gibanjem strank. Tukaj je sveta dolžnost, so svete prisege na dnevnem redu. — Kar je preostro, se skrha. Tudi ni dvoma, da nemška radikalna stranka škoduje s svojim postopanjem le lastnemu narodu; te občutne razžalitve druge narodnosti vzbujajo v njej le novo moč za novo delo“. — Omenjali smo že, da je tudi celovski knezoškof nastopil proti slovenski ravnopravnosti; koliko bolj pravično in uzvišeno je stališče, ki ga je zavzel glede jezikovnega vprašanja škof dr. Doppelbauer v gornjeavstrijskem deželnem zboru, kjer je zagovarjal rabo češkega jezika v cerkvah v Lincu. Dejal je

med drugim: „Prišel sem pred 34. leti v Steyr. Tam je bilo mnogo čeških delavcev, in srce me je bolelo, da ni noben češčine vešč duhovnik mogel zanje skrbeti v duševnem pastirstvu. Prišlo je tudi mnogo vajencev, ki so le češki umeli; med njimi jih je bilo mnogo, ki še niso bili pri birni. Kaj sem storil? Pri nekem inteligentnem češkem delavcu sem se učil češčine, da sem znal vsaj najpotrebnejše, da sem mogel prevedeti umirajoče in pripravljati za birmo češke otroke. Še se spominjam neke češke žene, ki sem jo prevedel s sv. zakramenti za umirajoče in ž njo po domače govoril. Kako veliko je bilo njeno veselje! To veselje uboge češke žene me je bogato poplačalo za vse muke, ki sem jih imel pri učenju češkega jezika

(Računski oficijal) v poljedelskem ministertvu Ernst F. je pred nekolikimi dnevi brez sledu izginil. Iz zapuščenih pisem se izprevidi, da je iz sramu pred neko sodno preiskavo izvršil samomor. Pogrešani je Ljubljčan, kjer živi tudi njegova mati.

Dopisi.

Iz Žalca. V nedeljo, dne 22. t. m. bil je za Žalec velepomemben dan. Prvikrat je stopil v javnost komaj ustanovljeni žalski odsek celjskega Sokola, da pokaže, da ima voljo in moč, izpolniti v njega stavljenе nade, da dokaže opravičenost pri njega ustanovitvi naglašane potrebe sokolskega odseka. To preskušnjo prestal je mladi Sokol s sijajnim uspehom; že s tem svojim prvim nastopom priboril si je simpatije vseh in prepričani smo, da bode njegov čili duh krepil in oživiljal vse kroge k odločnemu narodnemu delu, obenem pa tudi pod svojim praporom družil razcepljene sloje. — S svojim prvim korakom v javnost je pokazal, da umeva pravi sokolski namen, krepiti telesno čilost, obenem pa tudi duh in s tem postati pravi narodni učitelj. — Ni se ustrašil dela in truda, ni se zbal kritičnih pogledov nekaterih sotržanov, s sokolsko odločnostjo je stremil po svojem cilju — in da ga je dosegel, pokazala je mnogobrojna udeležba pri veselici in kaže vsestransko izražena želja, da veselico prihodnjo nedeljo še enkrat ponovi.

Mlademu Sokolu na tem uspehu prav iz srca častitamo in uverjeni smo, da bode na zapričetem delu vztrajal s tisto odločnostjo, katera mu je že pri prvem nastopu prinesla toliko srečnih uspehov.

Glavna točka nedeljskega sporeda je bil nastop žalskih Sokolov v skupinah pod vrlim vodstvom vaditelja br. Megliča. Tukaj se je videlo, kaj zmore pridnost in trdna volja. Vaje, ki so za izurjene telovadce težavne, izvajale so se s čudovito točnostjo, lahkoto in pravim sokolskim navdušenjem. — Občinstvo je mlade telovadce burno pozdravljalo; videlo se je, da kaj takega ni pričakovalo.

Ravnatoko izvrstno uspela je tudi Kotzebue-ova šaloigra „Zmešnjava nad zmešnjavo“. Kdor pozna igro, vé, koliko priprav, truda in pridnosti taista zahteva. Spisana je ponajveč v konverzacijskem tonu, dejanja se vrše naglo eno za drugim in treba je igralcem, če želé uspeha, poleg dobro memorirane vloge, hitrega in eksaktnega igranja. — Vse to se je igralcem posrečilo in smelo trdimo, da bi žalski diletantje brez strahu lahko tudi na kakem večjem odru nastopili.

Gospa Pristovšek je nam v vlogi gospe Borovske predstavljala oblastno salonsko gospo, ki je za srečo svoje hčerke Dragane — gospica Lipoldova — pripravljena žrtvovati srečo svoje nečakinje Grozdenke — gospica Senicova. — Spiritus agens cele igre pa je Šalko Dobič — gospod Košar — ki s svojo porednostjo povzroča zmešnjavo nad zmešnjavo. Za smeh pa skrbi vedno speči Borovski — gospod Pristovšek. — Nič manj pohvalno pa moramo omeniti tudi druge igralce, ki so istotako častno rešili svojo nalogo in sicer gospodično Virantovo in gospode Perger, Zupanc in Strahovnik.

K uspehu veselice je tudi dosti pripomogel pevski zbor „Slovenskega delavskega podpornega društva v Celju“, ki pri vsaki narodni veselici z navdušenjem pripomaga.

Med posameznimi točkami pa je igrala celjska narodna godba, ki nas je pri petju in plesu spremljala do ranega jutra.

Ločili smo se v zavesti, da se je Žalec s ustanovitvijo sokolskega odseka vzbudil k novemu življenju, ki bo v resnici opravičevalo naslov Žalca, da je prvi slovenski trg na Štajarskem.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 19. t. m. prigodom šestdesetletnice svojega častnega člana vpok naduč. gosp. Vidica v Št. Pavlu. Zbralo se nas je kljubu skrajno slabemu vremenu v tako častnem številu, da je g. predsednik sigurno lahko ponosen na to. Bilo nas je poleg nekaj neudov vseh skupaj petindvajset. Tudi gdč. tovarišice so bile skoraj vse zastopane. Čast jim. Dal Bog, da bi bilo vsako zborovanje tako dobro obiskano.

Gospod predsednik otvori zborovanje ter slika v vnesenih besedah slavljencevo delovanje na šolskem polju ter njegove zasluge za razvoj in obstoj slov. učit. društva želeč slavljencu še prav mnogo zadovoljnih in srečnih let. Zbrani mu zakličejo trikratni navdušeni „Živio“. Gosp. Vidic se prisrčno zahvali za prirejeno ovacijo. Nato se spomni predsednik pred kratkim preminolega tovariša gosp. Jarca, koji je bil vedno zvest član Sav učit. društva ter blag in plemenit sodrug. V znak žalosti vstanejo navzoči raz sedeže. Potem nam je tovariš g. Meglič podal torbico prav zanimivih domoznaanskih črtic trga Vransko.

Začel se je zabavni del zborovanja. Menjavale so se navdušene napitnice z ubranim petjem, da so si takorekoč kar roke podajale. Brzjavnim potom pa so se spominjali gosp. slavljence tovarišica gdč. Žnidaršič, slavljencev sin g. Oton Vidic, sod. adjunkt v Ljubljani, ter g. Šorn, nadučitelj pri Sv. Lovrencu na Drav. polju kojemu, četudi že dolgo in daleč od nas ločenemu ni zamrla prijateljska ljubezen do slavljence. Čast mu! Posebno mi je še omeniti vranske gg. tovariše, ki so bili takorekoč duša cele današnje zabave; zabavali so nas ves večer s svojim lepim ubranim petjem, — a prekrasni glas gosp. tov. Vrabla pa nas je kar očaral. Gospod slavljencec je bil kar zamaknjen v njega ter mu vedno prav srčno ploskal.

Tako so nam prehitro pretekle prijetne ure, da smo se šele pozno v večer ločili od gospoda slavljence.

Prepričal si se, gosp. Vidic, da Te iz srca radi imamo, kajti v tako slabem vremenu, pa tolikšna udeležba Te lahko v srce veseli. Neki pregovor sicer pravi: Zlato se pokaže v ognju, — pravo prijateljstvo pa v nesreči; — jaz pa pravim, — da tudi v slabem vremenu

Prijeten Ti je bil ta večer, kakor si se sam izrazil, a še prijetnejši in zadovoljnejši naj bi Ti bil celi še dolgi večer Tvojega življenja, kar Ti vsi še enkrat iz srca želimo, posebno pa še jaz, Tvoj prijatelj Pečurle.

Dramlje. Dne 16. t. m. blagosloвила se je pri nas štirirazredna nova šola. Ob 9. uri do poldne zbralo se je v kljub slabemu vremenu mnogo občinstva z vso šolsko mladino. Krasno okinčano šolo z dvema zastavama, slavolokom in z napisom: „Veri in omiki“ je med pokanjem topičev in zvonjenjem blagoslovil č. g. katehet Novak. Danes je imeniten dan, ko vstopi prvokrat naša učeča mladina v to šolo, kjer se bode izobraževala, da postanejo verni kristjani, udani Avstrijci in pa narodni Slovenci. Mladina je naš up in naša bodočnost in tako se nam bode obilno povrnil naš težko vplačani denar za stavbo in prinesel obilen sad.

Častitati moramo podjetniku stavbe gosp. Jarnoviču, da se je v tako kratkem času, brez vsega zadržka in nesreče pozidala tako lepa šola, kakor so tudi pri kolavdaciji vse delo pohvalili.

Spominjajmo se svojega vrlega nadučitelja gosp. Košutnika. Neumorno se trudi z našo mladino že 23 let, ter se takorekoč poslavlja danes od šole iz katere se je toliko imenitnih gospodov izšolalo, kateri delujejo na raznih krajih kot duhovniki, doktorji, profesorji itd. Naj mu bode v malo plačilo to; da bo v letih, kar bo še deloval v novi šoli, gotovo še nekaj gospodov izšolal, kajti drameljska mladina je živahna, bistre glave.

Narodno-gospodarske novice.

Našim vinogradnikom.

(Napisal Ivan Vuk.)

(Dalje.)

Pri sajenju trte se mora najprej upoštevati to, da ne sadimo preveč vrst. Sadimo samo eno ali dve, k večjemu tri. Če imamo malo vrst, imamo tudi malo dela in to tudi lažje speljivo, kakor n. pr. pri rezi, trgatvi in pa tudi v kletarstvu. Ker se skoraj vsaka vrsta drugače obrezuje, različno zori in se z vinom mora tudi različno postopati. Zato pa se naj sadijo le take vrste, posebno pri majhnih vinogradih, katere ob enem zore, in ki se bolj enako obrezujejo. S tem si prihranimo čas, ni treba veliko študirati in tudi v kleti bo vino enakomerno zorelo. S tem si pa tudi privežemo kupce; ker vsak rad sega po onem vinu, ki ni mešanica iz vseh vrst. In s tem se prav dobro redi naš mošnjiček.

V krajih in legah, kjer pritiska mraz in trte rade pozebajo, se morajo saditi vrste, ki se trdneje zoperstavljajo zimi in mrazu. V mo krotkih legah take, katere ne gnijejo. Ako pa hočemo saditi več vrst, vzemimo take, katerih vina se dadó med seboj mešati, ne da bi se mu s tem škodovalo. V takih slučajih sadimo zgodaj dozorele in sladke vrste zraven kisljih in poznej dozorelih, ker se le mošt meša in ne grozdje. Seveda moramo tedaj dvakrat brati. Tako se sadi n. pr. pošip in zelenič; ali laški rilček in zelenič; ali drobni rilček in zelenič; ali pa modri portugizec in črna francoska. Te pa se naj ne sadijo mešano, ampak vsaka vrsta posebej. S tem si olajšamo trgatve in se pri rezatvi ne motimo. Ker se n. pr. pošip reže na kratke in dolge reznike, zelenič pa na ceronike (Strecker) in reznike. V nekaterih krajih so udomačene posebne vrste trt, katere delajo kraj znamenit in sloveč. Tako se pri zopetnem sajenju in cepljenju morajo upoštevati. Zelo napačno bi bilo, če bi n. pr. v ljutomerskih gorica, ali ormoških, ali radgonskih, kjer je udomačen pošip, sadili druge vrste, pošip pa zavrgli. V takem slučaju bi ljutomerčan kmalu zgubil veljavo pred svetom. Iz sledečega popisa posameznih trt se bo razvidelo, kako lego in zemljo zahteva ta ali ona vrsta, kako se v obče obrezuje. Omeniti pa moram, da se ena in ista vrsta v raznih legah in zemlji tudi drugače obrezuje. Tako n. pr. se pošip v obče obrezuje na kratke in daljše reznike, po nekod pa celo na konjiče.

1. Pošip ali šipon (Mosler).

To je sorta, ki je najbolj razširjena po Ljutomeru, Ormožu in Radgoni ter daje ono znamenito vino, ki roma po svetu kot Ljutomerčan. Sploh pa je pošip razširjen tudi po Ogrskem, Hrvatskem in Štajarskem. Na Ogrskem in Hrvatskem mu pravijo Furmint ali Capfner. Ime je dobil ta trs po kraju Moslavina ob vojaški granici. Daje lep, močan les in je krepke rasti, stanoviten in pri pravilnem ravnanju prav rodovit. Reže se na dolge in kratke reznike, ker je pri tem rast lesa in sadu enakomerno razdeljena. Ker pa pozno dozori in je občutljiv zoper mraz, se mora saditi v dobro zemljo in toplo lego. Najbolj mu ugajajo lahka, peščena, nekoliko ilovnata tla, posebno tedaj, če so bolj suha, kakor mokrotna. Pošipu škoduje zelo Oidium in črni palež. Ta sorta pa ima napako, da rodi grozdje, čegar jagode so drobne in brez pešk. Zoper to je edin pripomoček, da dotično trsje izrujemo in da ne jemljemo od tega cepičev. Vino je težko, dolgo sladko in znano posebno pod imenom ljutomerčan, radgončan in pikerčan. Šipon se sadi tudi skupaj z belino, to pa zato, ker ima ta več kisline. In vsak Štajerc pije rajši vino, ki malo „vreže“, kakor pa če je presladko. Radi boketa se vmes sadi drobni rilček ali pa muškati. Jagode so podolgate in debele.

2. Muškati

je zelo krepke rasti. Pravijo mu tudi žolti muškati. Proti mrazu je zelo občutljiv in ker tudi pozno dozori, se mora saditi v tople, zavarovane lege. Najbolj mu ugajajo suha in krepka tla in v takih krajih ni samo rodovit, ampak daje tudi žlahtno muškato vino, ki ima duh

po lepo dišečih cveticah. Njegova domovina je v južnih vinorodnih deželah, vendar raste prav dobro tudi v bližini Maribora, kjer daje na južnih, toplih, strmih legah (Posrjuk, Tresterne in Kamnica) znana muškarna vina. Ljubi posebno laporna tla. Obrezuje se kakor pošip in tudi isti škodljivci in bolezni mu škodujejo. Muškarna vina imajo, in to posebno v mladosti, priljubljen muškarni okus, ki pa se pozneje izgubi. Zato pa se njegova vina navadno v mladosti porabijo. Jagode so okrogle in srednje velikosti.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

(Državni zbor.) O Körberjevi izjavi z dne 17. novembra je v državnem zboru govoril govornik „Slovanske zveze“, dr. Ploj, ki je kritiziral Körberjevo izjavo in protestiral v imenu „Slovanske zveze“ proti izjavi Körberjevi, da je sedanje min. pravično vsem narodom. Mi moramo najostreje obsojati sedanjo vlado in izvajati konsekvence. Govornik kritizira vlado Körberjevo in označuje Körberjevo ministrstvo kot strankarsko ministrstvo, ki je podložno nemškemu veto. Govornik opisuje kričeče krivice, ki jih zadaja sedanja vlada Jugoslovanom, posebno koroškim Slovencem, s katerih jezikovnim bojem se govornik v svojem govoru podrobneje bavi. Dr. Ploj ostro graja Körberjev izbruh proti obstrukciji in pravi da v sedanjih časih ni potreba praznih refleksij, ampak pozitivnega programa. Taki izbruhi proti obstrukciji, ki ima krepak odmev v narodu, niso na mestu, ker je to le parlamentarično sredstvo proti nemški nasilnosti. Govornik konča svoj govor z besedami: V sedanjih resnih časih potrebujemo resnega državnika, ki ne bi provociral in bi gledal na to, da bi dal pravo pravici in resnici. Tako bi se ustvaril oni milieu, v katerem bi se lahko združili vsi prijatelji miru. Tak mir pa bi moral zavladati ne le na severu, ampak tudi na jugu! (Gromovito odobravanje pri slovenskih strankah. Govorniku vsestransko častitajo). — Dr. Ferjančič je pojasnjeval stališče Jugoslovanov glede Ogrske in glede nagodbe, obsojal, da se hoče pri vojaških kazenskih sodiščih določiti nemščino kot edini razpravni jezik in ostro grajal, da pri slovenskih polkih častniki niso zmožni slovenskega jezika. Zavzel se je nadalje za ustanovitev jugoslovanskega vseučilišča in se obširno bavil z jezikovnimi razmerami na Koroškem ter s kurzi za sodnike v Mariboru in v Celju, katerih sadovi so se zlasti pokazali v aferi Bratuša. — V sredo je posegel v debato min. predsednik pl. Körber, ki se je glede koroških zadev postavil popolnoma na nemško-nacionalno stališče ter naravnost izjavil, da bo vlada vzdržala krivico, ki se godi koroškim Slovencem. Dejal je: Vlada je nameravala razmere na Koroškem zboljšati, ali pred kakim agitatorjem se ne more umakniti. Kaka je prava resnica na Körberjevi izjavi, da je vlada hotela urediti razmere na Koroškem, se vidi iz dejstva, da so nedavno zopet izšle krivične naredbe proti rabi slovenščine pri koroških sodiščih katerih naredb Körber ni tajil. Edina pot proti taki vladi je obstrukcija. — Državni posl. dr. Žitnik je vložil na naučnega ministra interpelacijo glede šolskih razmer na Koroškem, kjer učitelji v popolnoma slovenskih krajih niso zmožni slovenskega jezika in so tako ljudske šole postale germanizatorični zavodi. Kot dokaz je posebno na vajal šoli v Prevaljah in Lešah. V Prevaljah, kjer je 90 odstotkov slovenskih otrok, učitelji ne znajo slovenski.

(Avstrijski trgovinski minister Call) je v nekem razgovoru omenjal sedanje gospodarsko razmerje Avstrije in Italije. Call je izrazil upanje, da prideta obe državi do popolnega soglasja. Sklep nove trgovinske pogodbe je za Avstrijo večjega pomena kakor za Italijo. Glede vinskega vprašanja je Call omenil, da avstrijska vlada ne sme nič storiti brez popolnega soglasja z Ogrsko. Vinska klavzula sicer ne more še dalje obstajati, a gotovi meri ital. vina se bo uvoz v monarhijo olajšal, a se zato kolikor mogoče zabilan francoskim in španskim vinom.

(Ustanovitev italij. „universitá libera“) (svobodne univerze) v Wiltenu pri Inomostu je

vlada prepovedala, ker se je med drugim bati, da bi bila ta univerza v sedanjih razmerah povod javnih nemirov. Profesor de Gubernatis dospel je semkaj, dasiravno je bil že v Tridentu obveščen, da so italijanski svobodni kurzi prepovedani. Proti de Gubernatisu priredili so nemški visokošolci na kolodvoru burne demonstracije. De Gubernatis podal se je v Wilten, kjer so italijanski visokošolci dvakrat brezuspešno skušali otvoriti predavanja. Po drugem razpuščenju so se italijanski visokošolci odstranili; sledili so jim nemški visokošolci in prišlo bi bilo gotovo do spopadov, da niso redarji držali narazen obeh grup.

(Podpredsednikom ogrskega državnega zbora) je bil izvoljen baron Felitzsch. Nato je zbornica izvolila delegacije ter je nadaljevala debato o vojaških novicah.

(Avstrija in Italija.) Tri največja društva avstrijskih industrijalcev so vladi poslala spomenico, v kateri omenjajo škodo za avstrijsko industrijo, ker ni nikakih pogodb z Italijo. Vlada naj sklene provizorično zvezo z Italijo.

(Turške reforme.) Turčija bo vendarle morala sprejeti vse reformne predloge, katere ste ji predložili Avstrija in Rusija. Ruski poslanik je sporočil turški vladi, da združeni velevlasti ne odstopita od nobene zahteve. Turčija je skušala Rusijo v svoj prilog pregovoriti, ali se ji ni posrečilo. Najnovejša poročila poročajo, da je Turčija že obvestila obe velevlasti, da se načelno strinja s predlogi.

(V francoski zbornici) je predlagal poslanec Allard, da naj se opusti poslaniško mesto pri Vatikanu, s čimer bi se prihranilo 60.000 frankov. Zbornica je ta predlog odklonila s 324 glasovi proti 231. Francoska bo torej le še imela svojega poslanika pri papeževi vladi. Pri točki „tajni fond“ zunanjega ministrstva je minister Decassé stavil zaupno vprašanje in zbornica je sprejela to postavko s 490 glasovi proti 47.

Književnost in umetnost.

(Nov učni pripomoček.) V lastni založbi g. J. Marina, c. kr. vad. učitelja v Mariboru je pred kratkim izšlo že težko pričakovano književno delo: „Risanje v ljudski šoli“. Cena 4 K. Vsak ljudski učitelj, kateremu je napredek šolstva pri srcu, bo z veseljem pozdravil to res zelo praktično metodiško delo znanega strokovnjaka v risarskem pouku. V metodi lete stroke ljudsko-šolskega pouka pripravljajo se že nekaj let korenite premembe, kajti malopomembni uspehi z dosedanjo geometrijsko metodo so dovedli pedagoge in strokovnjake v risanju do prepričanja, da treba risarski pouk postaviti na čisto drugačno stališče. Metoda vsakega učnega predmeta, zlasti pa še umetniškega, kakor je risanje, mora vpoštevati duševnost otroško, kar pa se z dosle občajno linearno metodo ni zgodilo, kajti otroci so morali risati njim tuje geometrijske oblike, do katerih niso imeli pravega zanimanja. Kaj čuda torej, da jim je prirojeno veselje do risanja minjevalo, dostikrat tudi do cela zamrlo, in — uspeh? V šoli so izgotavljali učenci pač lične in natančne risbe po vzorcih, ali po naravi se niso naučili ničesar narisati. Pojavili pa so se novi nazori o tej stroki Amerikanca Prang in Lyberti Tadd, Anglež Cooke i. dr. postavili so risanje v ljudski šoli na duševno podlago in dosegli s svojo novo metodo velikanske uspehe. Ideja teh in drugih reformatorjev risarskega pouka prodirajo vedno bolj in bolj tudi v Avstriji, in po njihovih načelih sestavljeno je tudi Marinovo „Risanje“. To delo obsega dva zvezka. V prvem zvezku (besedilo) razpravlja izdajatelj smoter in nalogo risarskega pouka, ter podaja obče praktične migljaje za risanje. Za tem sledi 10 učnih slik, ki bodo učiteljem dober kašipot, kako učiti otroke risanja po naravi. Razvrstitev učne tvarine na razrede in oddelke ljudskih šol razne kategorije še poveča praktično vrednost tega navodila. Drugi del je zbirka risb, ki kaže na 34 listih 91 predvaj, nad 400 „življenskih oblik“ in 68 ornamentov. Vse podobe so izdelane prav lično, pa preprosto, učenčevim zmožnostim primerno. Ni dvomiti, da bode to književno delo tudi pri nas zasakalo risarski pouk v novodobno strujo.

Razne stvari.

(Odločna ženska.) V Krakovu je bila vesela družba pri kvartah. Žena enega igralcev pride ponj. Ta je izgubil vse, in nazadnje zastavi še svojo ženo in — izgubi. Oni, ki je dobil, se ji približa, a žena mu da par kolofut, da pobegne. Nato pa vzame ona v roke svojega ljubeznivega moža in ga tako nabije, da so morali poslati po zdravnika.

(Statistika moških in žensk.) V Združenih državah ameriških pride na 1000 mož 953 žensk, še večje nesoglasje je na Grškem kjer pride na 1000 moških 921 žensk, v Italiji 995 v Bosni 894, v Rumuniji 974 in v Srbiji 945. Dežele v katerih imajo premoč ženske so: Avstrija 1035 žensk na 1000 mož, Nemčija 1032, Angielsko in Irsko 1067 in Norveško 1083.

(Nagla železniška vožnja.) Na vojaški železniški progi Marienfelden Zossen (Nemčija) so 23. prejš. mes. z električnim motorjem dosegli do sedaj najvišjo hitrost — 210 kilom. v uri. Ta vožnja se je vršila na nalašč za to poskušno vožnjo pripravljeni in poseba o utrjeni progi in sicer le za poskušnjo. kajti tudi v Nemčiji je uradno dovoljena najvišja hitrost vlakov 100 kilom. v eni uri; v Avstriji samo 80 km. — Najhitrejši brzovlak južne železnice vozi n. pr. iz Dunaja do Trsta (577 km) s postajami 12 ur cziroma brez postaj 11 $\frac{1}{4}$ ure, t. j. povprečno 48, ozir. 52 km v uri. Z naglostjo 200 km v uri bi prevozil progo iz Dunaja v Trst v 2 $\frac{3}{4}$ urah ali iz Celja v Maribor v 21 minutah. — Amerikanci, ki za Evropejci nočejo zaostati, dalaio poprave za vožnjo 500 km v uri; to bi bilo n. pr. iz Celja na Dunaj brez postaj (sama vožnja) 42 minut, ali še ne $\frac{3}{4}$ ure.

XVII. izkaz za „Dijaški dom“ v Celju.

(Za „Dijaški dom“ v Celju) so nadalje vplačali prispevke: g. Jožef Zagar, posestnik v Solčavi 24 K; g. Franc Janežič, c. kr. kancelist okr. glavarstva Celje 20 K; g. Vinko Kramaršič, pri tvrcki „Merkur“ od raznih potnikov nabrano vsoto 33 K 18 v; Gospa Adela dr. Dečkova nabrala v Logarjevi dolini 10 K; g. Franko, učitelj na Primorskem 10 K; neimenovan nabral pri neki veselici v Staremtrgu tik Slov. Gradca 30 K; č. g. dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani 10 K; vesela družba v Plepelčevi gostilni v Središču 4 K; g. Matija Schmirmaul, zdravnik v Rajhenburgu 20 K; g. Julij Žigan, trgovec na Polzeli 20 K; slavni občinski urad na Polzeli 20 K; č. g. Fran Schreiner, kaplan na Dobrni pri Celju 10 K; č. g. Jožef Krajnc, župnik v Zibiki 2 K; dijaki Saleške doline polovico čistega dobička igre „Bob iz Kranja“, predstavljane v Velenju 31 K; gg. Roza in Jožef Močnik v Sv. Kunigundi na Pohorju povodom odstopa od zasebne tožbe g. Frana Zupančiča 10 K 50 v; g. dr. Ivan Klasič, odvetnik v Gradcu 50 K; vesela družba v vinogradu g. dr. Serneca 37 K 60 v; slavni okrajni zastop Vransko ustanovne stroške Južnoštajerske hranilnice 400 K; slavni okrajni zastop v Gornjemgradu ustanovne stroške Južnoštajerske hranilnice 400 K; vesela družba na primiciji novomašnika g. Ferd. Žgank v Šeščah 20 K; skupaj 1162 K 28 v; prej izkazanih 31.803 K 84 v, skupaj torej 32.966 K 12 v.

Notarskega uradnika

zmožnega slovenskega in nemškega jezika, izvežbanega v vseh notarskih poslih, sprejme pod ugodnimi plačilnimi pogoji

WILLIBALD SWOBODA, c. kr. notar
(476) 3-1 v Konjicah.

Gospodična

z lepo pisavo sprejme se takoj kot prodajalka (468) 2-2

v pisarni zaloge „Delniške pivovarne“ v Celju. — Plača po dogovoru.

Ženitna ponudba.

Mladenič, star 27 let, ki ima 1000 K premoženja, doma na Spodnjem Štajarskem, Slovenec, stanuje sedaj na Westfalskem v Nemčiji, želi vzeti v zakon gospodično od 17 do 19 let staro, s primernim premoženjem.

Ponudbe s sliko naj se pošiljajo na naslov: A. J., Hertener Strasse Nr. 130 III nadstropje, Lange Bochom, Westfalen, Nemčija. (462) 4-4

Naznanilo!

Ugodna prilika!

Iz konkurzne mase **Josipa Vokača** na **Jami** pri **Žužemberku** na **Dolenjskem** se odda ponudbenim potom manufakturna in špecerijska zaloga, popisana v inventuri pod redno številko 107 do 555 in 559 do 622 v cenilni vrednosti 9808 K 47 v in hiša številka 34 na Jami s hlevom in nekaj zemlje vred, katera je pod vložno številko 143 katastr. občine Stavčavas, sodni okraj Žužemberk, s prodajalniško opravilo vred cenjeno vse skupaj na 4725 K. Kupne ponudbe in 10% varščine v gotovini se morajo najkasneje položiti do dne 1. decembra 1903 opoldne pri oskrbniku konkurzne mase g. **Ivanu Gregorčiču**, c. kr. notarju v **Žužemberku**.

Kupne ponudbe se lahko glase ali na omenjeno prodajalniško blago in hišo skupaj, ali samo na prodajalniško blago. Upniški odbor si pridržuje odobritev ali zavrnitev podanih ponudb, katere se bodo odprle dne 2. decembra 1903 popoldne ob 4. uri pri odborniku g. **Henriku Kendi**, trgovcu v **Ljubljani**.

Potrditev ponudbe se dotičniku takoj naznani in druge ponudbe se vrnejo z varščino vred takoj ponudnikom.

Prodajalniško blago se proda na podlagi inventure, ki se lahko upogleda pri konkurznem oskrbniku, ter pri odborniku g. **Henriku Kendi**, trgovcu v **Ljubljani** na **Dolenjskem**.

Blago se proda povprek in brez vsakega jamstva konkurzne mase.

Kupnino se mora plačati čisto brez vsakega odbitka predno se blago prevzame; najkasneje pa dne 5. decembra 1903 ob navadnih pisarničnih urah v roke oskrbnika konkurzne mase; ravno isti prodajalni pogoji veljajo tudi glede hiše s pripadki, ter trpi kupec vse pogodbene, prepisne in druge stroške, kakor tudi prenosnino.

Če se kupi blago brez hiše, mora kupec blago najkasneje do dne 8. decembra 1903, do 6 ure zvečer na lastne stroške iz prodajalne in drugih prostorov spraviti, ker bi bilo sicer konkurzno oskrbništvo opravičeno, da spravi blago na stroške in nevarnost zamudnega kupca iz omenjenih prostorov.

Opozarja se, da je hiša v prav dobrem stanu, enonadstropna, s čednim stanovanjem, s prostorno prodajalno, 2 skladiščema in prostorno kletjo, stoječa ob okrajni cesti, vodeči iz Novega mesta v Kočevje, na jako ugodnem prostoru za trgovino, katera se izvršuje tam že mnogo let. Natančnejša pojasnila da oskrbnik konkurzne mase.

(463) 2-1 **Oskrbništvo konkurzne mase.**

Izplačujoče se postransko opravilo
brez posebnega truda in izgube časa najdejo spoštovane osebe vsakega stanu in povsod s prevzetjem zastopa avstrijske družbe prve vrste, ki sprejema „zavarovanja proti požaru, steklu, proti škodi pri prevažanju, proti tatvini po vlomu in življenja“. — Ponudbe pod „1798“, Gradec, poste restante

(269) **Cena vžigalic:** 13-12

1. orig. zabojev s 500 zavrtki (normal) K 48 — franko Ljubljana, 2% popusta.

VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda
Zaloga pri Jv. Perdanu v Ljubljani

MAL POLOZI DAR DOMU NA ALTAR!
Te vžigalice
sov pridružbi sv. Cirila in Metoda
v LJUBLJANI.

1. orig. zabojev s 500 zavrtki (Flaming) K 52 — franko Ljubljana, 2% popusta.

Iv. Perdan, Ljubljana.

Lastnina in tisk D. Hribarja v Celju.

(477) 1

Rodbina Flis-ova naznanja tužnim sreem prežalostno vest, da je nje preljuba mati, gospa

Franciška Flis

nadučiteljska vdova in posestnica v Laškem trgu

v torek, dne 24. t. m. ob 3/4 11 uri popoldne v svojem 87. letu v Gospodu zaspala, ter bila v četrtek, 26. t. m. ob 4. uri popoldne na Laškem pokopališču pokopana.

Zahvala.

Tem potom se izreka vsem ljubim sorodnikom, prijateljem in znancem za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku in za tolažilno srčno sočutje najiskrenejša zahvala.

V Laškem trgu, dne 27. novembra 1903.

Žalujoča rodbina Flis-ova.

Abiturijent

zmožen nemške in deloma tudi slovenske steno-grafije, išče za nekaj časa sebi primerne službe. Več (474) pove upravništvo „Domovine“.

Učenec

s primerno šolsko izobrazbo iz boljše hiše se sprejme takoj v trgovino mešanega blaga

(475) 3-1

Karl Sima, Polčane.

TRGOVINA S
steklom in porcelanom

IVAN KOVAČIČ
prej Avg. Jeloutschan
RADGONA
Dolge ulice šte. 47.

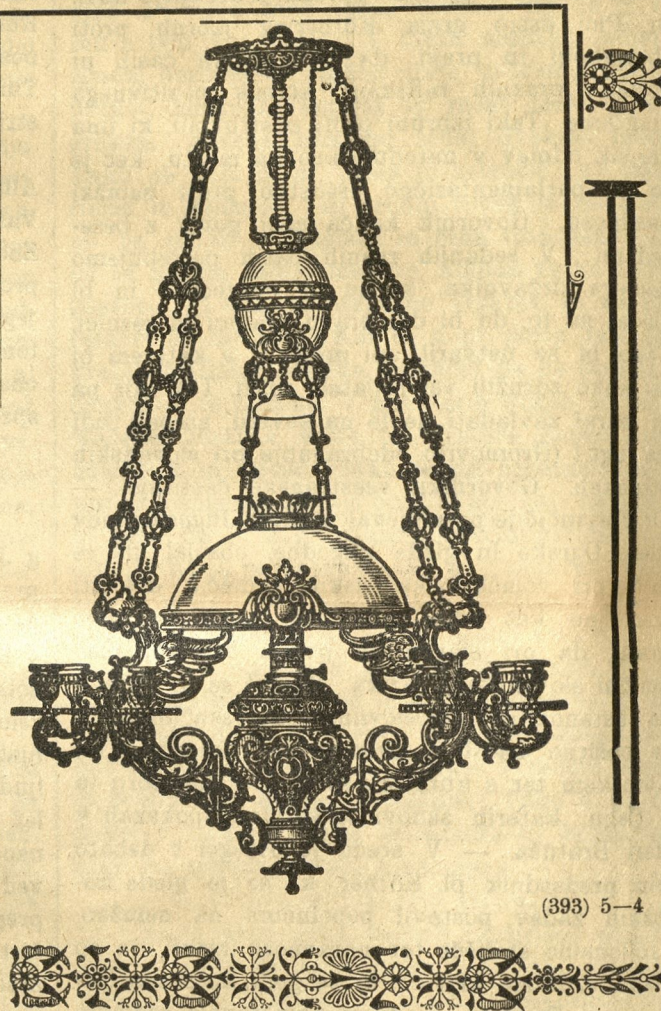
Priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana in vsakovrstno v steklarsko stroko spadajoče blago: steklenice in posodo za gostilničarje in domačo rabo; šipe za okna, ogledala, okvirje za podobe itd.

Različni krasni predmeti, jako primerni za darila.

Lepa izbira igrač za otroke po nizki ceni.

Postrežba točna in solidna!

Steklarska dela vsake vrste pri cerkvah in zasebnih poslopijih se izvršujejo po najnižji ceni.

(393) 5-4

Za zimo

bode treba kupiti **PEČI!**

Torej kje?

Le v narodni trgovini z železnino

„MERKUR“
Peter Majdič, Celje
ki ima najlepšo izbero po najnižjih cenah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Rudolf Libensky.